

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1285/10
19.05.2011. година
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Јелене Боровац и Мирјане Ђерасимовић, чланова већа, у парници тужиоца М.Ш. из К, кога заступа Д.Ј, адвокат из К, против туженог „З. а.“ АД К, кога заступа Ј.П, адвокат из К, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Окружног суда у Крагујевцу Гж. 1777/09 од 15.9.2009. године, у седници одржаној дана 19.5.2011. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Окружног суда у Крагујевцу Гж. 1777/09 од 15.9.2009. године у ставу I тачка 1. и у ставу II изреке и пресуда Општинског суда у Крагујевцу П. 931/07 од 14.5.2009. године у делу става 1. изреке у погледу износа накнаде нематеријалне штете за физичке болове 675.000,00 динара, за страх 675.000,00 динара, за душевне болове због наружености 315.000,00 динара и за душевне болове због умањења животне активности 1.440.000,00 динара, са законском затезном каматом на ове износе од 14.5.2009. године до исплате и у ставу 2. изреке за трошкове парничног поступка и у овим деловима предмет уступа Основном суду у Крагујевцу на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Општинског суда у Крагујевцу П. 931/07 од 14.5.2009. године: 1) обавезан је тужени да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете коју је претрпео 22.6.2004. године за време обављања редовног посла код туженог износ од 750.000,00 динара за физичке болове, 750.000,00 динара за страх, за умањење животне активности 1.600.000,00 динара и за наруженост 350.000,00 динара са законском затезном каматом од 14.5.2009. године, до исплате; 2) обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 543.100,00 динара.

Пресудом Окружног суда у Крагујевцу Гж. 1777/09 од 15.9.2009. године под I преиначена је наведена првостепена пресуда тако да гласи: 1) делимично се усваја тужбени захтев па се обавезује тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати за претрпљене физичке болове износ од 675.000,00 динара, за претрпљени страх износ од 675.000,00 динара, за наруженост износ од 315.000,00 динара и за умањење животне активности 1.440.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 14.5.2009. године до исплате; 2) одбијен је као неоснован већи део тужбеног захтева до досуђеног због претрпљених физичких болова за износ од још 75.000,00 динара, због претрпљеног страха за износ од још 75.000,00 динара, због наружености за износ од још 35.000,00 динара и због умањења животне активности за износ од 160.000,00 динара. Ставом II изреке ове другостепене пресуде одлучено је да одлука о трошковима поступка остаје неизмењена.

Против ове другостепене пресуде у усвајајућем делу тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију туженог и предложио одбијање ревизије као неосноване.

Врховни касациони суд је испитао наведену другостепену пресуду у побијаном делу у смислу одредаба члана 399. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 125/04), које се примењују на основу одредаба члана 55. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 111/09), обзиром да је ревизија против наведене другостепене пресуде изјављена пре 29.12.2009. године и утврдио да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац (рођен 1950. године) био је у радном односу код туженог на неодређено време почев од 1969. године. Послове металобрусача обављао је код туженог по уговору о раду, који је са туженим закључио 1.4.2003. године. Дана 22.6.2004. године је око 7,40 часова, приликом обављања редовних послова код туженог претрпео инфаркт. По оцени нижестепених судова превасходни узрок здравствених тегоба тужиоца је психофизичка оптерећеност на послу и стрес, да се тужени приликом организације послова није придржавао Правилника о начину и поступку процене ризика на радном месту и у радној околини, будући да је тужилац био распоређен на радно место „специјалиста 2“ у ПЦ „механичка обрада“, али је због смањења броја радника обављао послове више радних места и то под стресом и психофизичким оптерећењем да ли ће квалитетно и у року који му је послодавац одредио обавити послове да му у супротном послодавац не би отказао уговор о раду. Притом, код тужиоца је постојао фактор ризика за настанак поменутих тегоба због лако повишених вредности холестерола у крви и крвног притиска, које тегобе су могле, али нису могле повести до обољења срца и

холестерола у крви и крвни притисак, које такође су могле, али нису морале довести до обољења срца и крвних судова. Због прележана два инфаркта (првог 22.6.2004. године и другог 11.6.2005. године), тужилац је трпео физички бол јаког интензитета шест сати, а после другог инфаркта још осам сати, док је наредна два дана трпео болове средњег интензитета у трајању од по пет до десет минута, а животна активност му је умањена за 80%. Тужилац је претрпео страх јаког интензитета у трајању од шест сати после првог инфаркта и осам сати после другог. Тужиоцу су, због заосталих последица повређивања, ускраћене и животне радости, као што су физичке активности и интиман живот, што је имало за последицу и појаву депресивног расположења које ће код њега трајати доживотно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да су оба срчана удара које је претрпео тужилац у директној последиčnoј вези са психофизичким напорима којима је био изложен на послу, али да је на њихов настанак утицао и фактор ризика који је постојао код тужиоца, односно лако повишени холестерол у крви тужиоца, као и повишен крвни притисак и да је допринос ових фактора настанку штете 10%, обзиром да су они могли, али нису морали да узрокују обољење срца и коронарних крвних судова и изазову срчани удар, због чега тужилац има право у смислу члана 192. ЗОО на сразмерно смањену накнаду ове штете за 10%.

Ревизијом туженог се основано указује да су разлози нижестепених судова о битним чињеницама нејасни и противуречни, да побијана пресуда не садржи разлоге о свим битним чињеницама од којих зависи одлука о основаности захтева тужиоца у погледу основа одговорности туженог и износа тужбеног захтева тужиоца за накнаду штете и да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Наиме, према одредбама члана 96. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 70/01, 73/01), који је важио у време штетног догађаја од 22.6.2004. године, ако запослени претрпи повреду или штету на раду или у вези са радом послодавац је дужан да му надокнади штету у складу са законом и општим актом.

Запослени је, према одредбама члана 64. наведеног Закона имао право на безбедност и заштиту здравља на раду, у складу са законом. Послодавац је био дужан да организује рад којим се обезбеђује заштита живота и здравља запослених, у складу са посебним законом и другим прописима. Осим тога, према члану 65. став 1. овог Закона, запослени није могао да ради прековремено, односно ноћу, ако би по налозу надлежног органа за оцену здравствене способности у смислу прописа о здравственом осигурању такав рад могао да погорша његово здравствено стање. Запослени са здравственим сметњама утврђеним од стране надлежног здравственог органа у складу са законом није могао да обавља послове који би изазвали погоршање његовог здравственог стања или последице опасне по околину.

Одговорност послодавца према одредбама члана 96. наведеног Закона о раду може бити последица повреде на раду, односно професионалне болести запосленог или повреда права запосленог. Под повредом на раду подразумева се повреда која је узрочно везана за обављање послова и задатака повређеног радника, а под професионалном болешћу, подразумева се болест проузрокована дужим непосредним утицајем процеса и услова рада које је радник обављао под условом да је обухваћена листом професионалних болести. Шта се сматра повредом на раду и професионалном болешћу одређују прописи о пензијском и инвалидском осигурању, а остваривање ових права из здравственог, пензијског и инвалидског осигурања не искључује право запосленог да захтева накнаду штете која није покривена правима из осигурања јер је без обзира на њихову комплементарност остварују по посебним законским режимима.

Одговорност послодавца за накнаду штете запосленог због повреде на раду и професионалне болести зависи од основа и услова одговорности. Основ одговорности је кривица послодавца за штетну радњу или пропуштање предузимања радње, ризик од опасне ствари чији је ималац послодавац или ризик од обављања опасне делатности којом се послодавац бави.

Кривица се, по оцени Врховног касационог суда, исказује као правни стандард одређен односом између очекиваног и конкретног понашања. Очекивано понашање одређено је као савесно вршење послова и задатака и уздржавање од поступака којима се другом може проузроковати штета. Она се претпоставља, а пошто се ради о оборивој претпоставци послодавац може доказивати да је штета настала без његове кривице.

Ако је штета вишеструко узрокована у низу узајамних збивања, узрочно је оно што је адекватно почетном узроку, односно оно што по редовном току ствари следи из првобитне последице, оно што је типично за штету. Радње које предузимају други субјекти или узроци штете које послодавац не може контролисати, по оцени ревизијског суда, прекидају ову узрочност према послодавцу, без обзира што оштећеном могу бити признате као повреде на раду по посебним прописима пензијског и инвалидског осигурања.

Оштећеник који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била има право на сразмерно смањену накнаду штете (члан 192. ЗОО).

Имајући у виду све наведене околности, по оцени Врховног касационог суда, за сада се не може прихватити закључак нижестепених судова о одговорности туженог због повреде права тужиоца као запосленог, будући да ова обавеза послодавца мора бити последица повреде одређеног права запосленог из радног односа, због шикане, дискриминације, узнемиравања, неког другог узнемиравајућег

поступка или злоупотребе права од стране послодавца, што је узроковало озбиљно угрожавање здравља тужиоца и срчани удар који је претрпео.

Организационе промене и решавање технолошког вишка као законско право послодавца не може се сматрати противправном радњом без обзира што изазива поремећај психичке и емоционалне равнотеже запосленог и због ових радњи послодавац не одговара по правилима о деликтној одговорности, али општа здравствена способност компромитована факторима ризика који су типични за одређене видове штете може бити додатно угрожена прекомерним оптерећењем запосленог, супротно одредбама члана 64. и 65. став 1. наведеног Закона о раду, па су нижестепени судови пропустили да оцене колико је обим послова и количина послова које је пре срчаног удара обављао тужилац допринела настанку штете које је тужилац претрпео, будући да се радно ангаживање у редовном радном времену и прековремни рад у законским оквирима, по правилу, не могу сматрати типичним узроком срчаног удара, односно коронарног обољења, да ли је туженом било познато опште здравствено стање тужиоца, те да ли је обзиром на те околности поверавање повећаног обима послова тужиоцу, супротно наведеним прописима, могло довести до погоршања његовог здравственог стања.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредаба члана 406. став 1. и 407. став 2. ЗПП укинуо обе нижестепене пресуде у побијаном делу и на основу одредаба члана 22. став 3. Закона о уређењу судова и члана 3. став 1. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштвава предмет уступио Основном суду у Крагујевцу на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити речене недостатке и донети закониту и правилну одлуку.

Председник већа - судија

Снежана Андрејевић, с.р.